

NAŠA MISEL

Leto V.

OMLADINSKI KULTURNO-POLITIČNI LIST

Štev. 1. (59)

Izhaja dvakrat mesečno

V Ljubljani, dne 1. decembra 1939

Celoletna naročnina 18 Din

Ljubljana, 1. decembra 1939.

»Naša misel« orje peto brazdo. V peto leto stopa z zakasnitvijo in v skromnejšem obsegu. Materialne težkoče, s katerimi so se borila še vsa nacionalna napredna omladinska glasila, so to ukazovale. Obseg bomo skušali nadomestiti s kakovostjo. Kritičnejši izbor prispevkov bo zmanjšal škodo.

Razburkanje in negotove so že bile razmere doma in v svetu, ko je skupina mladih ljudi izdala leta 1935. prvo številko »Naše misli«, nezavisnega omladinskega kulturno-političnega glasila. Že takrat so se napovedovali veliki dogodki in velike spremembe. Negotovost in razdvojenost, ki je zajela tudi naše omladinske vrste tik pred izbruhom usodnih konfliktov v svetu, nas je napotila, da smo začeli izdajati list z namenom, usmerjati in kulturno-politično vzgajati spričo splošnega duhovnega tavanja mlade ljudi v duhu osnovnih vrednot in trajnih vodilnih misli našega nacionalnega in državnega življenja. V uvodniku v drugi letnik smo napisali:

»V času, ko vsepovsod srečavamo samo zanikanje, ko propovedujejo novi preroki in nove dvomljive avtoritete same uvožene ideje, smo se tem trdnjeje oprijeli naše narodne duhovne hrbenice in se se bolj zaverovali v vodilna načela, ki so nam proti vsem notranjim in zunanjim oviram utirala pot v težki preteklosti... Zvestoba našemu bistvu in smislu naše zgodovine... nas je globoko zakoreninila v domačo jugoslovensko grudo, da predvsem iz nje in iz lastnega jugoslovenskega naroda neposredno črpamo duhovnih in fizičnih sil za naš kulturni in gospodarski napredek. Ta značilnost nas ostro razdvaja z vsemi internacionalizmi, ki upogibajo hrbenice, razkrajaajo duševno zdravje in zamagljujejo pogled mnogim našim vrstnikom. V nas samih, v naši popolni prostosti vseh škodljivih zunanjih vezi, vidimo globoki smisel našega bitja, vrednega vseh ogromnih žrtv, ki smo jih in gotovo še bomo doprinali v zgodovini...«

Z drugimi besedami bi danes te misli ponovili takole: Samo če bo naš narod ostal samemu sebi zvest, zvest idejam, ki so ga vodile iz težke sužnosti v odrešilno svobodo, bo fizično in moralno sposoben prenesti tudi najhujše preizkušnje. V sedanjih mednarodnih viharjih, ko se bijejo vrednote humanitete in demokracije z materialističnimi idejami nasilja, bo obveljalo samo kar je elementarno in realno. Taka elementarnost in realnost je jugoslovensko nacionalno edinstvo. Samo ta misel veže Srbe, Hrvate in Slovence v usodno nerazdružno skupnost in samo občutek povezanosti vseh delov jugoslovenskega naroda na življenje in smrt, more dati nam vsem, zlasti pa Slovencem, dovolj moralnih sil, optimizma in vere v bodočnost.

V tem duhu in s tem namenom je »Naša misel« ocenjevala dogodke in spremembe doma in drugod. Naš list je edino jugoslovensko napredno omladinsko glasilo med Slovenci, ki je pogumno spremljalo, beležilo in ocenjevalo eno najusodnejših razdobjih v življenju našega naroda in človeštva. »Naša misel« bo za vsa dosedanja leta svojega izhajanja edini periodično izhajajoči dokument o mišljenju in volji jugoslovensko usmerjene slovenske omladine.

Izdajatelji lista imajo edino zadoščenje za svoj trud v uspehu, ki ga je »Naša misel« dosegla. S svojo pogumno izpovedjo ob najtežjih mednarodnih dogodkih, zaradi katere je bila često ovirana, si je priborila najširšo popularnost. V tej zvezi prosimo lanske naročnike, da nam oprostijo, ako iz

Jugoslovenska omladina in sporazum

Nihče se ni s tolikšnim samozatajevanjem, žrtvami in iskrenostjo pridružil politiki sporazuma, kakor so to storili jugoslovenski nacionalisti. Pri tem jih je vodil kakor vedno najvišji nacionalni in državni interes. Njih odločitev je temeljila na realni oceni mednarodnega in notranjopolitičnega položaja. Usodni konflikti v Evropi so imperativno ukazovali pravočasno ureditev največjega državnega problema, ki je vseh dvajset let državne samostojnosti bremenil naš razvoj, slabil našo moč in naš mednarodni položaj. Jugoslovenski nacionalisti so dali svojo možko besedo. Oni gotovo ne bodo v sedanjih okoliščinah in pri sedanjem razpoloženju jugoslovenskega naroda in posebno hrvatskega dela ničesar storili proti lojalnemu izvajanju sporazuma od 26. avgusta t. l. Toda to ne pomeni, da veže ta sporazum sedanje jugoslovenske generacije v slobodni borbi za svoje ideje in seveda more še manj vezati bodoča pokolenja, ki niso odgovorna za razvoj občin prilik v prvih dvajsetih letih naše državne samostojnosti. Potrebna je načelna ugotovitev, da jugoslovenski nacionalisti niso podpirali politike bratskega sporazuma za ceno vere v narodno edinstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Od uspehov jugoslovenske misli in državi in zlasti med samimi Hrvati bodo odvisne bodoče oblike državne ureditve in razmerja med posameznimi deli jugoslovenskega naroda. Bodočnost ne izključuje, da bi jugoslovenska misel ne izšla ponovno zmogovita prav iz hrvatskega dela našega naroda, kakor je v preteklosti, ko je hrvatska mati rodila njene najmočnejše oblikovalce: Gaja, Strossmayerja, Račkega... Vsakemu padcu sledi vzpon in vsaki akciji sledi reakcija. Mi zremo s polnim optimizmom v bodočnost in smo prepričani o bodočih pozitivnih reakcijah na sporazum in o pozitivnem razvojnem presnavljanju duhovnih sil v samem hrvatskem delu naroda, od česar bodo odvisne bodoče oblike državnega sožitja. Vse, kar se danes izvaja, je morda le eksperiment in verjetno bodo izkustva sedanjim sredobežnim silam preje kot se nadejamo, ukazovala povratek k čim večji politični, kulturni, socialni in gospodarski solidarnosti vseh Jugoslovenov. Morda se bo izkazala tudi sedaj se snujoča državna oblika in marsičem za dobro in da bo tudi ona pospeševala duhovno stapljanje posameznih delov naroda. To bo odvisno od duha tistih, ki bodo odločali o politiki sestavnih delov države in od uspešnosti ingerence osrednjih nadrejenih državnih ob-

ttega razloga niso dobili vseh števil »Naše misli«, ki so izšle. Zavest, da vršimo koristno nacionalno delo, nam daje pogum in voljo za nadaljne napore. Kakor doslej, bo »Naša misel« tudi v bodoče krepiła naše moralne sile in bo neustrašen glasnik, do stojen svojega omladinskega značaja. Z edinim namenom, koristiti jugoslovenskemu narodu in državi, bo budno zasledovala pojave in sedanjem nemirnem času. Globoko se zavedamo, da so v novih domačih in usodnih mednarodnih razmerah naše dolžnosti in odgovornosti še večje. Izpolnjevali jih bomo, služeč istim načelom svobodoumnosti, napredka in kulture, ki naj vladajo v narodu in v mednarodnih odnosih in istim načelom socialne in gospodarske pravičnosti, ki so nas vodila doslej.

V tem duhu prosimo naše čitatelje, da nam ostanejo tako zvesti tudi v bodoče, kakor so nam bili v preteklosti.

lasti, katerih naloga bo bdeti nad vrhovnimi skupnimi državnimi in nacionalnimi interesi in z njimi koordinirati življenje posameznih banovin.

Danes zahtevamo lojalnost pri izvajanju sporazuma z obeh strani. Smo proti poskusom sabotirati sporazum s strani centralistično hegemonističnih elementov, kakor tudi proti separatističnim tendencam, ki gredo preko besedila in duha sporazuma. Vsako izigravanje sporazuma z leve ali desne bi lahko pretvorilo sporazum, ki naj bi bil začetek novega mirnejšega sožitja in organskega razvoja v začetek novih sporov. Kakšen smisel naj imajo besede, »smatrajoč, da je Jugoslavija najboljši porok neodvisnosti in napredka Srbov, Hrvatov in Slovencev«, s katerimi se začneja sporazum, ako se jim odvzame vsebina s pretrganjem vseh vezi tudi v stvarih, ki sta jih obe stranki priznali kot važni za narodno in državno skupnost. Usodna je zmeta videti v razedinjevanju in slabitvi celote uspehe in koristi za posamezne dele naroda in države. Razedinjevanje se mora prenehati tam, kjer se začnejo skupni interesi, ker bi njih pogaženje lahko uničilo občutek vzajemne solidarnosti, njene potrebe in koristnosti ter s tem izpostavljalo državo opasnosti za trenutke, ko bi bilo treba nastopiti enotno proti zunanji nevarnosti.

V tem smislu obravnavamo spodaj nekaj vprašanj, ki izhajajo iz besedila in duha sporazuma, uredbe o obsegu in kompetencah banovine Hrvatske ter njene izvršitve ali ki jih je spremenjena državna ureditev in njej sledeče dokončno urejanje odnosov med posameznimi deli našega naroda postavilo na dnevni red:

1. Sporazum in uredba takšativno naštevata posle, ki spadajo v pristojnost banovine Hrvatske in nato pravi: »Vsi ostali posli ostanejo v pristojnosti organov državne oblasti na vsem državnem ozemlju.« Ni v skladu s tem določilom sporazuma stavek iz »Hrvatskega dnevnika« z dne 5. oktobra t. l., ki se glasi: »Karkoli torej ni v sporazumu od 26. avgusta izrecno omenjeno, da pripada skupni vladi, mora pripasti izključno banki oblasti.« To stališče je v diametralnem nasprotju s sporazumom, ki smiselno pravi, da spada v pristojnost osrednjih oblasti vse, kar ni izrecno omenjeno, da spada v pristojnost banovine Hrvatske. Iz gornjega določila sporazuma izhajajočega obsega državne pristojnosti ne zožuje navajanje nekaterih posebno važnih poslov, ki jih sporazum in uredba priznavata s posebnim podarkom državi pristojnosti.

2. Člen 2., točka 11, uredbe o banovini Hrvatski določa, da ostane v pristojnosti državnih oblasti vsled svojega posebnega pomena iz splošne interese države, pravica postavljati osnovna načela prosvetne politike. Ta določba je vnesena v uredbo brez pridržkov in omejitev. Osrednji državni oblasti je pridržana izključna pravica določati vzgojne osnove jugoslovenske mladine ter s tem preprečevati njeno duhovno razhajanje. To določilo uredbe drugega ločnega pomena imeti ne more. Tega so se gotovo podpisniki sporazuma in vsi, ki so uredbo kot njegov sestavni del priznali, dobro zavedali. Mladina raznih delov države ne more dobivati temeljne vzgoje v duhu škodljivih razlik in negativnih tradicij iz prošlosti, nego ji morajo vzgojitelji rlivati v mlade duše občutek usodne povezanosti Srbov, Hrvatov in Slovencev

na osnovi naše krvi in jezikovne enotnosti ali velike sorodnosti in najglobljih skupnih življenjskih interesov, ob istočasnem uvaževanju pozitivnih posebnosti posameznih delov naroda. Vse poskuse prejedicirati neka bodoča načela vzgoje naše mladine v nasprotju s gornjim besedilom in duhom uredbe, ki je v smislu točke 4 sporazuma uvrstila določanje osnovnih načel vzgoje po osrednjih oblasteh med splošne interese države, je treba zavrniti, kakor tudi poskuse z druge strani zožiti pravice, ki banovini gredo po sporazumu s prosvetnega ali katerikoli drugega področja. V pogledu temeljnih načel prosvetne politike bo vsak prosvetni oddelek banških uprav samo izpostava in izvrševalec sklepov osrednjega parlamenta in osrednje vlade, ker drugo biti ne more.

3. V pogledu finančne samostojnosti določa čl. 3 uredbe v soglasju s sporazumom sledeče: »Banovini Hrvatski se mora zagotoviti potrebna finančna samostojnost, da bi mogla uspešno izvrševati posle svoje pristojnosti. Niso v soglasju s tem določilom težnje, ki gredo za tem, da bi državno skupnost izročile v izključno finančno odvisnost njenih sestavnih delov in s tem ogražale možnost uspešnega izpolnjevanja za skupnost najpomembnejših upravnih in narodnoobrambnih nalog, ki so ostale v pristojnosti države in njenih osrednjih oblasti. Sporazum in uredba priznavata banovini Hrvatski finančno samostojnost samo v mejah potreb, združenih z delokrogom banovine in nikakor ne izročata državne skupnosti v finančno odvisnost banovin. Država mora imeti svoje neposredne dohodke in ne sme biti odvisna od letnega doprinosa banovin za splošne državne potrebe, ki naj se določi za eno ali več let naprej med zastopniki banovin in državo, kakor to zahteva »Obzor« z dne 9. oktobra v popolnem nasprotju z zgoraj citiranim členom 3 uredbe.

Težnje po popolni finančni samostojnosti, samostojnem odrejanju davčne, zlasti trošarinske politike banovin, bi lahko povzročile tudi posredno prikrito uvedbo carinskih mej med posameznimi deli države, kar bi zopet bilo v nasprotju s čl. 2., točko 7. uredbe, ki določa da ostaja država enotno carinsko in trgovinsko področje.

4. Kakor smo v prejšnjem odstavku ugotovili, predvideva uredba o banovini Hrvatski enotno carinsko in trgovinsko področje, kar pomeni ohranitev svobode dosedanjega notranjega trgovanja pod dosedanjimi enakimi pogoji za vse. Uredba hoče preprečiti, da bi se gospodarski odnosi med posameznimi deli države urejevali na osnovah, kakor se urejajo med dvema državama. V obnem interesu se ne more in ne sme gospodarska solidarnost jugoslovenske skupnosti razbiti tako, da bi zlasti industrijski predeli države, katerih razmah je bil pogojen po naravnih predpogojih in prirojen potrošni moči celokupne države bili prisiljeni omejiti svojo proizvodnjo na mero potrošne moči samo svoje banovine in medsebojne banovinske recipročne zamenjave gospodarskih dobrin. Atomiziranje našega notranjega tržišča bi lahko povzročilo najtežje gospodarske in socialne perturbacije. Tako gospodarska izolacija bi spremenila danes visoko aktivne dele države v globoko pasivne. V tem obstoji nevarnost zlasti za Slovenijo. To je problem, kateremu moramo posvečati v zvezi z dokončnim urejanjem celokupne države in medsebojnih odnosov med posameznimi banovinami največjo pozornost. Jugoslavija ima svojo eksistenčno upravičenost ne samo v nacionalnih argumentih, nego tudi v svoji gospodarski življenjski sposobnosti kot celota, a ta je odvisna od največje jugoslovenske gospodarske notranje solidarnosti in našega enotnega gospodarskega nastopa v mednarodnem gospodarskem življenju. Ako naj pomeni stavek iz »Hrvatskega dnevnika« z dne 1. novembra: »Nam gredo po uredbi o banovini Hrvatski finančna in gospodarska samostojnost ter smo dolžni prispevati skupnosti samo za skupne stvari in potrebe, a med take stvari in potrebe ne spadajo posebne gospodarske potrebe Slovenije, rušenje solidarnosti države kot gospodarske edince, potem je to nasprotno besedilu in duhu uredbe. Slovenci ne prošimo nikake mološične. Želimo samo, da se nas v vsakem pogledu obravnava kot integralni sestavni del jugoslovenske gospodarske skupnosti in da se gospodarski odnosi med posameznimi banovinami ne urejajo tako, kakor v meddržavnem življenju.

5. »Hrvatski dnevnik« z dne 3. oktobra je podaril sledeče smernice, po katerih bo banovina

Hrvatska vodila personalno politiko: »Razen tega se bo treba držati načela, da naj na Hrvatskem služijo predvsem njeni pripadniki, ker ni pravilno, da pripadniki drugih krajev odjedajo kruh domačim sinovom. Naj vsakdo služi v svojem kraju in ta kraj naj ga tudi plača. Sposobnim ljudem, ako so obenem pridni in korektni, je treba omogočiti, da koristijo narodu in državni zajednici.« Mi razumemo obsežne personalne spremembe, ki so bile izvršene v banovini Hrvatski. Upravičena je težnja po vsaj približni proporcionalni deležbi posameznih delov našega naroda v državnih službah in na lestvici položajev, vendar mislimo, da se bo treba tudi v tem socialnem vprašanju ravnati, kakor v vprašanju gospodarskega sodelovanja. Kolikor bo šel življenjski razvoj mimo gornje težnje, bo šel na osnovi stvarnih potreb. Tega ne bodo niti mogla niti smela preprečiti kaka načela zaradi načel. Niso vsi deli našega naroda in države zaradi svojega socialnega in gospodarskega sestava v enaki meri prisiljeni k zunanji ali notranji emigraciji, niti vsi enako sposobni nuditi možnost za zaposlitev intelektualnega in ročnega delavnega prirastka posameznih delov naroda. Proti gornjim načelom, ki negirajo socialno solidarnost, dopuščajo samo izjeme, postavljamo načelo stvarne potrebe, ki naj ureja vprašanje notranje migracije jugoslovenskega delovnega ljudstva in nameščanja v državnih službah.

6. Bolj kot pri nas, se vodi na jugu države živahna razprava o številu bodočih banovin in njih razmejitvi. Predmet teh razprav sta Bosna in Hercegovina. V tem vprašanju se križajo najrazličnejši nazori. Enotnih mišljenj niso niti stranke, ki so zastopane v sedanji vladi, niti pristaši enih in istih strank. V tej notranje-politični zvezi se uporablja geslo »tujega ne zahtevamo, svojega ne damo!«, ko bi bilo mnogo umestnejše, da se ono čuje kot

naše odločno stališče v sedanjih mednarodnih dogodkih. Eni stojijo na stališču statusa quo, drugi so za četrto avtonomno banovino Hercegovino in Bosno, tretji za priključitev Bosne in Hercegovine k Srbiji in četrti za njih razdelitev med banovini Srbiji in Hrvatsko. Značilno je, da se skuša vse te štiri teze utemeljiti z enimi in istimi vrhovnimi državnimi interesi. To vprašanje je gotovo gordijski voz za pristaše teorije treh narodov, ker na tem versko in plemensko prepletenem terenu bodo spoznali nerazdružnost jugoslovenske skupnosti, ki se ne da ločiti brez brutalnega preseka in obče škode. Želimo, da bi se to vprašanje reševalo z vidika resničnih nacionalnih in državnih interesov in ne z vidika lokalnih verskih in strankarskih ozirorov ter da bi srečna rešitev bila v korist jugoslovenske skupnosti, katere verna slika je to pestro ozemlje.

Dotaknili smo se nekaterih perečih vprašanj in si nanje odgovorili z jugoslovensko mislijo, ki nam tudi edina more dati pozitiven odgovor. Globoko smo uverjeni, da bodo ta življenjska vprašanja celokupnega našega naroda rešena v njenem duhu. V teh vprašanjih se bodo morali priznati za Jugoslovane vsi, ki hočejo sebi in skupnosti dobro.

Ponavljamo vero v znano jugoslovenski misli, ki je ustvarila to državo, ji daje vsebino, opravičuje njeno eksistenco in jamči za njeno bodočnost. Trenutni neuspehi nas ne omalodujejo, ker verujemo v končno spoznanje vseh, da ni bila misel kriva naših napak in težav, nego ljudje. Danes postavljamo meje med nas. Preko njih bo živel jugoslovenski genij, ki nas je vodil mimo cirilice in latinice, verskih, kulturnih, regionalnih in plemenskih razlik, skozi nečloveško trpljenje in preko ruševin mogočnih carstev v združiti v svobodni državi. Premagali smo druge, premagali bomo tudi sebe.

Andrej Uršič, Ljubljana.

Slovanstvo, svoboda in S. S. S. R.

Izgleda, kot da je gotov del naše javnosti pripravljen požreti vsako še tako nemogočo politično vratolomnost in jo na svoj način opravičiti. Iz tega jasno kriči naša pomanjkljiva politična vzgoja in pomanjkanje hladnega, s činjenicami računajočega razuma.

Tu mislimo v prvi vrsti naše levičarje, ki so svoječasnno prirejali meatinge za križarski pohod proti Nemčiji in Italiji, ustvarjali ljudske fronte, nas obsojali, ker nismo intervenirali ob priliki propasti Čehoslovaške ter so končno danes dospeli do tega, da zagovarjajo nekaj povsem nasprotnega. Ali se sami morda sploh zavedajo, kakšna je razlika med tem, kar so vsaj v zunanje-političnem pogledu zastopali do pred nekaj meseci in tem, kar zastopajo danes? Tako majhna je ta doba in vendar tak preobrat!

Kako neugodno je vse to odjeknilo v vrstah naših levičarjev spozna lahko vsakdo ki pride z njimi v dotiko. Njihov vzor in povsod stavljeni primer SSSR je napravil korake, ki jih s stališča njihove ideologije ni mogoče ne razumeti, ne opravičiti. Toda v kljub velikemu začudenju so naši levičarji v glavnem ostali dosledni. Izjave in opravičila, izdana od SSSR, so jim sveta. In medtem, ko bi vsak uraden komentar dogodkov, izdan od strani kake druge, pa čeprav lastne državne oblasti, že v principu smatrali kot nekaj neresničnega in zlobnega ter bi takoj pričeli z razširjanjem razdirajočih vesti, so jim v konkretnem primeru baš nasprotno zelo dobrodošla vsa z »baje« opremljena ustna sporočila, ki lepšajo postopanje komunističnih vladodržcev.

Sem spadajo govorice o onih 30 milijonih ruskih bajonetov, ki bodo v primeru potrebe branili Jugoslavijo, govorice o slovanskih težnjah SSSR, ki baje posebno v njeni novi politiki prihajajo jasno do izraza. Vse to so fraze, s katerimi skušajo levičarsko orientirani elementi begati neuke in neobveščene ter si pridobiti na široke množice vpliv, potreben jim za uresničenje njihovih temnih ciljev. K temu dodajmo še toliko poudarjeno demokracijo, ki jo baje nihče ne podaja v tako čisti obliki kot baš komunizem in katere si po njihovih besedah brez komunizma sploh ne moremo zamisliti, pa imamo podani oni dve glavni gesli, ki ju danes levičarji najbolj poudarjajo in katere si nameravamo v pričujočem članku nekoliko ogledati.

SSSR in Slovanstvo

Mnogi izmed nas goje še vedno vero v Veliko Rusijo in njeno slovansko poslanstvo. Nič čudnega. Majhni narodi so posebno v današnjih prilikah prisiljeni iskati zaščitnika. Strah za lasten obstanek daje že sam po sebi potrebne duševne predpogoje za nastanek neke želje po naslonitvi na močno oporo, katere naj nam pomaga vzdržati v življenjski borbi tudi takrat, ko nam lastne sile za kaj takega ne bi zadostovale. In kje naj išče naš narod to oporo, ako ne pri svojem največjem slovanskem bratu?

Tega so se levičarski elementi dobro zavedali in vkljub svojemu začetnemu načelnemu internacionalizmu so že pred leti vrgli med slovanske narode geslo, da se SSSR v tem pogledu ne namerava izneveriti starim čustvom caristične Rusije. Zveza s Čehoslovaško in ponujani pakt Poljski, naj bi dokazali to njeno hotenje. Toda dogodki so pokazali pravo lice in pritrjujejo besedam bivšega poslanika ČSR v Moskvi, ki piše, da ga je Stalin, ko mu je hotel prirediti govorilo o slovanskem poslanstvu Rusije, takoj zavrnil z besedami: »Pustite to. Saj veste, da jaz sploh nisem Rus, temveč Kavkazec!«

Čehoslovaška je zapuščena od vseh žalostno propadla. Levičarji so razširili vest, da so Čehi sami odklonili sovjetsko pomoč in mnogi so temu verjeli. Sledili so dnevi zbliževanja z Nemčijo. O tem se je sicer šele šepetalo, toda naši komunisti so »že vedeli«, da je eden izmed ruskih pogojev ponovna vzpostavitev Čehoslovaške, ki je SSSR nikdar ne bo tako zapustila, kot so to napravili Francozi in Angleži. Sklenjen je bil pakt med SSSR in rajhom, toda o tem ne duha ne sluha. Napadena je bila Poljska in SSSR ji je bratsko padel za hrbet s cinčnim izgovorom, da je Poljska itak že mrtva in da nima smisla podaljševati njene agonije. Le da bo enkrat nekoliko izpremembe, je kot internacionalna tvorba z nacionalnimi momenti opravičeval to svoje dejanje.

Svoječasnno se je SSSR izgovarjal, da ne more priti na pomoč demokraciji in svobodi, ker nima z napadalcem skupne meje. Metal je krivdo na Poljake, ker ji niso hoteli dovoliti svobodnega prehoda preko svojega ozemlja in s tem je opravičeval zavlačevanje ter končno prekinitev moskovskih pogajanj s Francijo in Anglijo. Danes ima to skupno mejo. In kakšen je njegov odgovor na teror, organi-

ziran nad morda njegovimi najtrdnjšimi zavezniki Čehi? Kot vemo, SSSR radi tega ni prekinil s pošiljanjem hrane in surovin v Nemčijo, kje pa še, da bi kaj ugovarjal ali celo nastopil v zaščito mučenega naroda.

Ali vidimo v tem nekaj slovanskega? Je to tista Rusija, ki si jo želimo in kakršno si več ali manj v svojih sanjah predstavljajo vsi oni, ki se zanjo navdušujejo? Ne, to ni Rusija, to je brezčutni SSSR, ki zasleduje svoje točno določene smotre, za čijih dosego je potreben krvavi ples, ker hladno misleče in razumne glave ne bi bile pripravljene vtakniti vratu v jarem, ki ga pripravlja in predstavlja boljševiški sistem. Radi tega se ne smemo čuditi, ako molči tudi takrat, ko bi ga že še tako malenkosten občutek iskrenega slovanskega bratstva moral prisiliti, da izpregovori vsaj besedo.

Usoda Poljske in Čehoslovaške nam, mislimo, dovolj jasno govori, kaj smemo Slovani pričakovati od internacionalno usmerjenega SSSR, pa naj bi mi sami še tako radi videli, da bi temu bilo drugače.

SSSR in svoboda

Nesporno je, da temelji ves napredek novega veka na svobodi poedinca, ki je smel svobodno izraziti svoje mišljenje ter propovedovati svoje ideje. Veran odraz stanja, ako poedincu ni dana ta možnost nam je srednji vek s svojim tisočletnim zastojem. Kaj je pravilnejše? Mislimo da je zgodovina sama dovolj jasno izrekla svoje mnenje, ki mu človek ne sme oporekati.

A kaj nam v tem pogledu prinaša komunizem, staljinizem, boljševizem ali kakorkoli ga že hočemo imenovati? Popolno nadvlado ene same nestrane ideje, ki ne trpi nobenega oporekanja ter z »ognjem in mečem« preganja vse in vsakogar, ki ji ni pripravljen slediti in sprejeti kot nezmotljivo ter edinozveličavno vsako razlago, izrečeno od strani onih, ki jih je visok položaj v državni oblasti postavil za njene tolmače. Pogrom proti trockistom, ki je imel svoje odraz tudi izven SSSR, nam je lep dokaz nestrpnosti, s katero preganja ta miselnost ne samo svoje načelne nasprotnike, temveč tudi svoje sobrate, ki so si upali misliti samo nekoliko drugače nego trenutni voditelji.

To so stvari, ki nas živo spominjajo na čase cerkvene inkvizicije. Takrat so bili krivoverci preganjani z isto neusmiljenostjo, doslednostjo in bestialnostjo, kot to danes dela s svojimi nasprotniki boljševizem. Saj v bistvu je tudi on neke vrste zaokrožen svetovni nazor, ki skuša tolmačiti ter upravljati vse življenje in njegove pojave ter radi tega spada kot tak med religije. Religije, vere, pa so vse nestrpne in v primeru njihove nadvlade je nemogoče govoriti o neki svobodi. Z zmago komunizma bi vsaj v pogledu svobode dospeli v nov srednji vek, z edino razliko, da bi mesto vesoljne katoliške cerkve z vsemi njenimi takratnimi nedostatkami, vladala nad svetom in uduševala svobodo internacionalna komunistična partija. Poedinec v tem sistemu sigurno ne bi bil srečen in zadovoljen, kajti poleg ekonomskih bi bil ukovan še v duševne okove, čijih pritisk je mnogo hujši.

Zato nam SSSR z vso svojo prakso in ideologijo, ki jo zastopa, ne izgleda niti najmanj podoben nekemu nosilec svobode. Do tega rezultata pridemo, ako razmišljamo o ideji kot taki ali pa ako ocenjujemo praktične rezultate njegove dosedanje politike. Tu ne pomaga nobena propaganda o naprednosti nove sovjetske ustave, čije demokratičnosti je vsebovana v činjenici, da ima volilec sicer res tajno volilno pravico, toda pasivno volilno pravico ima samo kandidat, na čije kandidature je pristal Centralni Politbiro. Upoštevanje to dejstvo, ne najdemo nobene bistvene razlike med sovjetsko in katorkoli drugo avtoritativno ustavo. Poleg tega iz samih določil ustave izhajajočega zaključka nam je pa tudi rezultat plebiscita, izvršenega v vzhodni Poljski par dni po njeni aneksiji kjer je 99 % prebivalstva glasovalo za priključitev k SSSR, lahko že sam po sebi zadosten dokaz o demokratičnosti volilnih metod, ki v SSSR vladajo.

V zmoti je, kdor se tolaži, čes, da so vsi ti pojavi samo prehodne narave. Nestrpnost, nepriznavanje nobenega drugega mišljenja razen svojega, ni združljivo s svobodo. V življenju se vedno porajajo nove ideje, ki se uveljavljajo na mesto starih in v tem tiči napredek. Ideja, ki te evolucije ne priznava, ki ne dopušča, da bi bilo morda dobro in pravilno nekaj, s čemer ona ne soglaša, nam pri-

Preseljevanje manjšin

Načelo totalitarnosti je v poslednjem času dobilo svojevrsten prispevek. Po geslu: »Heim ins Reich« je Nemčija začela vprašanje preselitve svojih manjšin v matično državo, kar se deloma v dveh primerih že izvaja: tirolski in baltiški manjšinski skupini že zapuščata ozemlje dosedanjega bivanja ter se odseljujejo v določene predele v stari domovini. Preseljevanje samo na sebi, kakor tudi v pogledu na čas, v katerem se je začelo, razglabljanje o vzrokih in posledicah, vse to je vzbudilo opravilno pozornost. Zlasti pa je preseljevanje postalo predmet razpravljanja tam, kjer se enako nahajajo nemške manjšine, t. j. v podonavskem bazenu, v južni in jugovzhodni Evropi. Obstaja verjetnost, da se resno načne razpravljanje o preselitvi manjšin tudi iz tega področja, kar je v ostalem nakazal sam kancler Hitler, ko je 6. oktobra t. l. v rajstagu izjavil, da bi takšna iselitev ustvarila zadovoljivo atmosfero ter dobre sosedske odnose med Nemčijo ter državami podonavskega bazena.

Vprašanja preselitve nemške manjšine iz naše države se je naše časopisje že oprijelo; zlasti so bila značilna mišljenja in izjave, ki smo jih zasledili v glasilih nemške manjšine same. Na svojevrstno stališče pa se je postavila beograjska »Politika«, katere pisanja se bomo dotaknili kasneje.

Manjšine lahko razdelimo po kriteriju njih povezaniosti z matičnim narodnim ozemljem ter po njih medsebojni strnjnosti v tri skupine: v one, ki so kompaktno naseljene v neposredni teritorialni zvezi z matičnim narodnim ozemljem; one, ki predstavljajo kompaktne, zaključene enice sredi drugorodnega ozemlja ter slednjič v tiste, ki predstavljajo več ali manj raztresene pripadnike manjšinske narodnosti.

Po gornjih vidikih se presoja tudi pomembnost, ki jo manjšina kot etnografska enica predstavlja. Ta pomembnost dobiva v gotovih okoliščinah lahko značilno obeležje, ko postane manjšina po svojem položaju nosilec konkretnih nalog ter začne predstavljati aktivno silo, delujočo v izvestnem pravcu in smotru.

Imeli smo v zadnjem času priliko, opaziti svojevrsten aktivizem, ki so ga razvijale nemške manjšine v onih deželah, ki podleže tako zvanemu nemškemu življenjskemu prostoru. Manjšine, ki so bile po svoji prirodni legi in nacionalnem čustvovanju priprave nosilec ekspanzijskih teženj, so izvrševale v prvih početkih pripravljane terena, ki je olajšalo sledeče akcije. Manjšine so postale tako most ekspanzijske politike, agentprovokator ali sredstvo za opravičilo posegov, izvršenih v nadaljnjih fazah v živo telo drugih narodov ter držav.

Z dokončno osvojitvijo dežel, kjer so manjšine s svojstvenim delovanjem pripravljale teren zavajalskim posegom, je bila njih naloga v tem smislu opravljena, ni pa s tem usahnil pomen manjšine, ki je z novimi prilikami dobila nove naloge. Sproščene na onih utesnitvah, ki jo je zanjo predstavljal tuj večinski narod, v katerem je do sedaj bila manjšina, je začela z novim delovanjem, ki ima oslonce in pomoč v matični državi.

naša novo dobo zastoja v človeški zgodovini, v kateri bodo zopet na grmadah sežigani vsi, čijih misel se ne bo znala suženjsko pokoravati obstoječim, tekem časa in v praksi morda zelo okostenelim naukom.

Toda SSSR ne gleda s tega stališča samo na svobodo poedinca. S svojimi pritiski na baltičke države je stopil na pot imperialističnih teženj, ki svoje hotenja ne opravičujejo z drugim kot s svojevoljno voljo in močjo, ne pa s pravom in moralno. Na ta način se je priključil taboru, ki preti z rušitvijo mednarodnega prava in dobrih običajev, prišpevati k uničenju evropske kulture in napravil je greh, ki je neopravičljiv za dotičnika kateri želi biti nosilec svobode in pravice.

Na to bi moral misliti vsakdo, predno istočasno vzklika Staljinu in svobodi, komunizmu in demokratizmu, internacionalni in slovanstvu. Potem bi se zavedal, kako nasprotni so si ti pojmi in sigurno jih ne bi na tako nemogoč način mešal. Ne bi se navduševal za dve stvari obenem, ki sta ena ob drugi nemogoči in zdržnil bi se ob spoznanju, kam ga zanaša tok kateremu se je predal.

B. S.

Če se je s strani tretjega rajha v zadnjem času postavilo vprašanje preselitve nemških manjšin v staro domovino, si to lahko razlagamo — in takšne so tudi splošne razlage — na dva, morda tri načine.

Z okupacijo novih dežel je Nemčija dobila znatno ozemlje, ki je naseljeno z nenemškim prebivalstvom. Z nastopom gotovih okolišnosti bi ta teritorij radi razumljive nenaklonjenosti prebivalstva za rajh lahko predstavljali oviro, če ne celo opasnost. Radi tega teži rajh za germaniziranjem teh predelov in za etnografskim zaokroženjem svojega ozemlja. Za ta posel je treba sposobnega človeškega materiala, ki ga manjšine gotovo predstavljajo. Na ta način je zadovoljeno nacionalnemu momentu, ki ga tudi vidimo v teh preseljevanjih.

Z izselitvijo nemških manjšin iz drugih dežel se baje žele ustvariti med prizadetimi državami *boljši odnosi*, kajti manjšine so le prečestokrat vzrok medsebojnih trenj in političnih intervencij, ki meddržavne odnose samo kalijo.

Nad vse važen moment preseljevanja manjšin pa je njih *gospodarska korist* za rajh. Ni potreba mnogo razmišljanja o tem, kaj pomeni Nemčiji danes odškodnina, ki jo dobi za prepuščeno lastnino od onih držav, iz katerih se je izselila nemška manjšina. Ne motimo se, če trdimo, da je izmed zgoraj navedenih razlogov zadnji morda najmočnejši.

Kljub vsemu se pa samo ob sebi vendarle pojavlja vprašanje, ali sta ta dva, oziroma trije momenti ekvivalentni potrebi in pomeni, ki jih rajh stavlja na svoje manjšine. V območjih, ki ne podleže nemškemu »življenjskemu prostoru« vsekakor v onih, ki mu podleže, ne. Če zasledujemo torej preseljevanje nemških manjšin iz tega vidika, bomo prišli do zanimivih ugotovitev.

Kot omenjeno, se danes izvaja preseljevanje nemških manjšin iz Italije ter iz baltičkih držav. Kaj more to značiti? S sklenjeno preselitvijo Nemcev iz Tirolske, ki se je dogovorila ter začela sprovajati v času tesnih prijateljskih odnosov med Nemčijo in Italijo, je Nemčija manifestirala prijateljstvo ter dokončno urejene teritorialne odnose med obema državama. Z drugimi besedami: stavila je z dnevnega reda svoje zahteve po Tirolski in priznala mejo na Brennerju kot dokončno.

Nekoliko drugačno, vendar ne v bistvu, je ozadje izselitve nemške manjšinske skupine iz baltičkih držav. Ne more se sicer reči, da ne bi baltičke dežele spadale v nemško interesno področje; toda interes nad baltičkimi deželami je bil za Nemčijo več ali manj prestižnega značaja. S sklenitvijo sovjetsko-nemškega pakta se je Nemčija morala odreči Baltiku kot svoji interesni sferi, ker je postal Baltik domena sovjetov. Radi tega je sledila izselitev nemške manjšine.

Če se danes pojavlja v gotovi obliki vprašanje izselitve nemških manjšinskih skupin iz podonavskega bazena, moramo presojati stvarnost takšnih izselitev iz zgoraj obrazloženih vidikov. Znano je, da se podonavski bazen, južna in jugovzhodna Evropa smatrajo za nemški »življenjski prostor«, do katerega ima Nemčija svoje politične in gospodarske interese. V teh težnjah je iskati odgovora na vprašanje, ali bo postavljena izselitev nemških manjšin iz tega področja v razgovor.

Kar se tiče posebno položaja Jugoslavije ter izselitve njene nemške manjšine, moremo postaviti sledečo trditev: *upoštevajoč pomen manjšine v ekspanzijski politiki ter izjave, dane ob raznih prilikah od strani kanclerja Hitlerja o dokončnih mejah med Nemčijo in Jugoslavijo, je izselitev nemške manjšine iz Jugoslavije odvisna od resničnosti in iskrenosti teh izjav*. Če igra Jugoslavija v računih Nemčije kakršnokoli vlogo, ni treba nemški manjšini, kateri ta izselitev ne bi bila dobrodošla, iz vprašanja njene preselitve delati nikake problematike. Če gornjemu ni tako, bo verjetno vprašanje stavljeno slej ali prej na dnevni red in gotovo tudi rešeno v tem smislu, da se bo manjšina morala izseliti.

Ozrmo se sedaj še na stališče, ki ga je v pogledu preseljevanja nemške manjšine iz Jugoslavije zavzela beograjska »Politika«, katere informacije izvirajo, sodeč po pisanju, iz merodajnih krogov. »Politika« se v svojem članku, ko govori o možnosti preselitve nemške manjšine iz Jugoslavije, za-

vzema za kompenzacijsko rešitev izselitvenega vprašanja ali zamenjave Nemcev za koroške Slovence ter gradščanske Hrvate. Ne glede na to, kakšni momentni so služili »Politiki« ali njenim informatorjem v opravičilo takšnega stališča, ga je treba odločno odkloniti, ker je nacionalno nečastno. Takšnega odklonilnega stališča ni treba dosti pojasnjevati. Korošci so avtohtoni prebivalci naše Koroške, živeli z nami v najtesnejši povezanosti. Do te Koroške nismo in ne bomo nikoli izgubili interesa. Radi tega Korošci ne prihajajo v nikakoli kompenzacijsko kombinacijo s pri nas le umetno in pozno naseljeno nemško manjšino. Vzdrževanje možnosti takšne kompenzacije kaže nezrelo pojmovanje tega vprašanja ter zastopanje kratkovidne politike, nasprotne našim nacionalnim interesom.

Nauk z univerze

Na letošnjem običnem zboru »Društva slušateljev juridične fakultete« so nacionalni akademiki po dolgih letih izgubili iz svojih rok vodstvo te važne strokovne organizacije. To je bila posledica ločnega nastopa obeh nacionalnih akademskih društev JNAD »Jugoslavije« in JNAK »Edinstva« pri volitvah. Volilni rezultat je pokazal, da bi skupen nastop obeh društev prinesel sigurno zmago jugoslovenskim nacionalistom. Pri tem so si klerikalci meli roke, ker so prišli tako pomeni do zmage, ki jo bodo stvarno in moralno izkoristili.

Po tem neuspehu sta obe nacionalni akademski društvi z izjavami in popravki v dnevnem časopisu, ki jih tukaj ne bomo ponavljali, skušali nacionalni javnosti pojasniti, kako in zakaj je prišlo do razcepa med njima in s tem dokazati, katero društvo nosi odgovornost. Naš namen ni, da bi bili razsodniki v tej stvari, poudarjamo pa, da načelno obsojamo tisto organizacijo, pa naj bo potem to »Jugoslavija« ali »Edinstvo«, ki je zakrivila za nepotrební poraz na univerzi. Mi vemo, da so med obema organizacijama ideološke razlike, vendar smatramo, da »Društvo slušateljev juridične fakultete«, kakor tudi ostala strokovna društva na univerzi ne bi smela biti teren, na katerem naj se vršijo razračunavanja med »Edinstvom« in »Jugoslavijo« na ko-

Naša Koroška z vsem svojim prebivalstvom ne more nikoli biti cena nekih problematično dobrih sosedskih odnosov. Nikakor ne smemo načelno grešiti in ustvariti precedenčni primer za mnogo težje posledice.

Če se pokrene torej tudi pri nas vprašanje izselitve nemške manjšine, je dolžnost vseh merodajnih faktorjev, da jo izvedejo z najmanjšo obremenitvijo našega narodnega gospodarstva in brez najmanjše škode za naše nacionalne interese. Sicer pa nikdar ne pozabimo, da je Evropa v vojnem vrtilcu. To je gotovo najvažnejši moment tudi pri tem vprašanju. Morda bodo drugi reševali po vojni ta problem s povsem drugih vidikov, kakor tisti, ki so ga načeli.

Dr.

rist mnogo hujšega tretjega skupnega nasprotnika. Mi ne verujemo, da bi postoječe razlike med obema organizacijama onemogočale skupen nastop v tej stvari, ko imamo vendar iz bližnje preteklosti več primerov, ko sta obe društvi skupno nastopali na mnogo širši osnovi tudi z drugimi idejno mnogo bolj oddaljenimi skupinami. V ostalem sta tudi obe organizaciji v svojih javnih izjavah navajali kot vzrok, da ni prišlo do enotnega nastopa, bolj formalne nedostatke v postopku, ki naj bi dovedel do skupnega nastopa, kot pa idejne zapreke.

Spričo točnega poznavanja številčnega razmerja za »Društvo slušateljev juridične fakultete« borečih se sil, je pomenil ločeni nastop nacionalistov borbo z logiko in aritmetiko. Naknadno sklicevanje na moralen uspeh in naknadno seštevanje glasov nič ne pomaga spričo stvarnega neuspeha. Mi želimo, da bi obe organizaciji pravočasno odstranili vse zapreke ter svoja iz razlik izhajajoča trenja omejili na pravilen okvir, ki bo točno določal mejo, onstran katere bosta morali obe v skupnem interesu vedno skupno nastopati. Obe organizaciji naj pazita, da ne bosta smatrali medsebojne borbe za svoj glavni cilj in pri tem pozabljajo na tretje, ki se pri tem smejejo.

Kaj naj to pomeni

Spodaj prinašamo tri dejstva, ki so znamenje časa:

1. »Učiteljski tovariš« je priobčil sledečo objavo: »Urednik »Našega roda« obvešča poverjenike Mladinske matice, ki so želeli v decembru šteti ki primernih pesmi, deklamacij in sestavkov o prvem decembru, da so na žalost morali take vrste prispevki izpasti.«

Kaj naj to pomeni, do so morali izpasti in če so morali, zakaj so morali izpasti prispevki o prvem decembru? Nacionalna javnost ima pravico zahtevati pojasnilo, ker si ne more razložiti tega dejstva. Mar naj se po preurejenih razmerah v državi opusti praznovanje 1. decembra kot praznika našega nacionalnega ujedinjenja in ali se namerava morda praznovati kot praznik naše državne samostojnosti in kot začetek naše države kak drug dan?

2. Naša javnost dobro pozna Škrjančevu simfonično kantato za soli, zbor in orkester »Zedinjenje«, ki je bila prvič izvajana v proslavo dvajsetletnice naše države. Zaradi Gradnikovega besedila se je ob tej priliki klerikalno časopisje z vso kulturno nestrpnostjo spravilo nad skladatelja in pesnika. Na letošnji prvi december bo Glasbena Matica izvajala to kantato v Beogradu skupno z beograjsko Filharmonijo. Značilno je, da se ta kantata ne more izvajati pod naslovom »Zedinjenje«. V tem smislu tudi programi koncerta ne najavljajo kantate pod svojim prvotnim in pravim imenom.

Ista vprašanja kakor zgoraj, postavljamo tudi v tej zvezi. Zakaj se Škrjančeva skladba, posvečena 1. decembru, ne sme izvajati pod naslovom »Zedinjenje«?

3. Nacionalno meščanstvo Dubrovnika je skozi vseh 20 let nacionalne svobode slavilo 13. november kot dan, ko je srbška vojska skupno z jugoslovenskimi dobrovoljci vkorakala v Dubrovnik kot nosilec svobode in uedinjenja. Na ta dan so se

Dubrovčani v povorki z bakljami in godbo poklonili pred komando mesta, da izkažejo naši dični vojski čast in priznanje. Letos je bila ta prireditev zabranjena z odlokom mestne policije v Dubrovniku br. 15.173/39 in z motivacijo, da razmere, ki vladajo v Dubrovniku, izključujejo možnost, da bi proslava potekla v redu in miru, češ da bi jo neodgovorni elementi lahko izkoristili v svoje nedopustne namene.

Značilno je, da je oblast to prireditev raje prepovedala, namesto, da bi podvzela potrebne korake proti neodgovornim elementom, če se taki res v Dubrovniku nahajajo.

◆
Širite
in priporočajte
Našo misel
◆

Naša misel

Ko je pred štirimi leti izšla prva številka »Naše misli«, je bila nadse toplo sprejeta v vsej nacionalni javnosti. Zlasti prisrčno je bila pozdravljena med mlado nacionalno usmerjeno generacijo, ker je pomenila v tistem času nov pozitiven doprinos k izgradnji jugoslovenske miselnosti na nacionalno-političnem, kulturnem itd. polju in ker je pomenila dokaz jasnega gledanja nove generacije in obenem jasno besedo njenja in zahtev mladih. Vse to je dokazovalo da je bila potreba po njej velika in vsestranska.

Tekom štirih let izhajanja je postala »Naša misel« odločujoč faktor mladinske nacionalne miselnosti med našim narodom, obenem seveda tudi tri v peti vsem nasprotnikom. Eno kot drugo je značilo dokaz prave poti in njene dosledne linije, od katere ni nikdar odstopila.

Ustanovitelji lista, da si akademiki, so si zastavili v »Naši misli« široko polje dela. Dasi so smatrali akademsko izžvljanje v vseh njegovih oblikah za brezdvomno važen moment in doprinos k obči javni razgibanosti, ga niso osvojili kot izključno pomembno. Pomanjkanje vsakršnega nacionalnega omladinskega tiska v tistem času je zahtevalo vsestranskega glasila, glasila čim širših koncepcij ne pa ozkim smotrom službečega lista. Takšno glasilo bi morda prišlo v poštev tedaj ko bi bilo zadovoljeno splošni potrebi. Radi tega »Naša misel« tudi ni hotela postati oficijozno ali celo oficijelno glasilo katerega izmed nacionalnih društev na naši univerzi, ker bi se s tem deklariralo kot akademsko glasilo ter nujno zašla v trenja, bilo še tako malopomembna, ki pa nikakor ne bi mogla koristiti listu, oziroma njegovemu namenu. S tem se je »Naša misel« postavila nad vse razmerice, ki bi mogle nastati med nacionalnimi društvi ter nanjo škodljivo vplivati. Temu svojemu namenu so dali ustanovitelji izraza že v podnaslovu lista, ko so ga označili kot omladinski kulturno-politični list ne morda iz kakšnih previdnostnih ali taktičnih razlogov, temveč zgolj idealno zasnovanih namenov.

Kljub dejstvu, da »Naša misel« ni akademsko glasilo, je bil kontakt z akademskim življenjem vedno stalen in z nacionalnimi akademiki, razumljivo prisrčno prijateljski. »Naša misel« je stalno obveščala javnost o položaju na univerzi ter o življenju v nacionalnih akademskih društvih. Če se pogledi društev in lista niso včasih popolnoma o poedinih vprašanjih ujemali, je bila to posledica taktike, ki jo je vodilo društvo, ali pa načelnega gledanja lista na isti problem. Nesmiselno pa je bilo smatrati tudi to različje gledanje kot taktiko nacionalnih akademikov proti svojim nazorskim nasprotnikom, kar so ti večkrat poizkušali razširiti, kajti treba je imeti v vidu že omenjeno: da »Naša misel« ni zgolj akademsko glasilo niti ne glasilo nacionalnih akademikov kot organizirane skupine na naši univerzi.

O tem, kakšni so bili odnosi »Naše misli« proti nazorskim nasprotnikom na univerzi je odveč razpravljati podrobneje. Istovetimo jih z odnosi nacionalnih akademikov.

Velika večina sodelavcev »Naše misli« je iz akademskih vrst. Želimo si to tudi v bodoče pri še tesnejšem sodelovanju in še večji aktivnosti. To dejstvo ne sme motiti nikogar: vsi sodelavci so si sveti, da je »Naša misel« nekaj višjega, kar presega interese posameznih klubov ali društev in služi splošni koristi, da pa bi se vsa ta korist zmanjšala takoj, ko bi list postal pristranski ali enostranski.

»Naša misel« je samostojno juridično telo, neodvisno v kateremkoli pogledu. Listu dajejo smer v okviru, izvirajočem iz nazorskega gledanja tisti, ki vanj pišejo. Sotrudniški in uredniški odbor dajeja dovolj možnosti, da si vsakdo, ki je voljan sodelovati, v njem izvaja svoj delu odgovarjajoči vpliv in s tem odločanje o pisanju lista. Na te bo list tudi prešel. Generacije se menjajo, eni odhajajo, drugi stopajo na njih mesto, delo pa teče naprej v onem pravcu, po oni načelni in dosledni liniji, ki pelje k uspehom.

Te besede so namenjene predvsem onim mladim akademikom ki bi se hoteli posvetiti delu pri listu. Popolnoma nič napačno pa ne bo, če si jih vtisne v spomin ter o njih logično premisli tudi kdo izmed starejših.